

SARUNA PIRMS PIRMIZRĀDES

Ar izrādes “Granātu krāsas aprobe” režisoru Mihailu Gruzdovu sarunājas publiciste un dzejniece Liāna Langa

Liāna Langa: Esat pievērsies traģiskas mīlestība tēmai Aleksandra Kuprina darba dramaturģijā, melodramā “Granātu krāsas aprobe”. Kāpēc?

Mihails Gruzdovs: Divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, es jau ļoti sen zināju šo stāstu, un man to gribējās iestudēt. Galu galā, - klasika ir klasika, un ir pagājuši tieši simt gadi, kopš šis stāsts ir uzrakstīts. Dzīve šodien ir tik ļoti izmainījusies, un mani saistīja doma paskatīties uz traģisku mīlestību kā narkotiku vai harmoniju. Man ir vēlšanās palūkoties uz mīlestību no jauna, jo šobrīd dzīve ir tik strauja, sabiedrība – tik politizēta. Cilvēki skrien un skrien, un uztvert mīlestības tēmu viņiem vienkārši nav laika – vai nu viņus nodarbina bēgļu jautājums, vai sociālpolitiskas cīņas un pasaulē notiekošie kari. Otrs iemesls ir tāds – tu dzīvo Rīgā, bet gribas aizbraukt kaut kur uz mežu un atrast skaidru avotu, kur padzerties tīru, aukstu ūdeni. Manuprāt, ilgas pēc dvēseles avota šodien ir daudz aktuālākas par jebkurām politiskām tēmām.

L.L.: Kas jums ļāva domāt, ka krievu muižniecības pārstāvju smalkās kaites interesēs Latvijas publiku?

M.G.: Tas nav par Krieviju, tas ir par dvēseli. Un Kuprins ģeniāli uzrakstīja, kas notiek tieši ar dvēseli, sajūtām, mīlestību. Tas, ka lugas darbība norisinās Krievijā, nav tik būtiski. Mīlestības tēma ir tikpat universāla kā mūzika. Es vēlos, lai, skatoties šo izrādi, cilvēki uztvertu dzīvi kā dzejnieki... un tā ir pavisam cita uztvere. Ir cilvēki, kas diemžēl dzīvo no A līdz B – ļoti racionāli un aprobežoti. Cilvēki dzīvo ekonomiski, veselīgi... viss – kā žurnālā “Playboy”! Orientācija ir uz skaistu dzīvi, bet ne uz mīlestību kā traģēdiju.

L.L. Lugā izskan tēze, ka mīlestība – tā ir traģiska parādība. Vai tam piekrītat? Vai, jūsuprāt, tā tas ir joprojām?

M.H.: Nešaubīgi, mīlestība – tā ir tragēdija. Kāpēc? Papūlēšos noformulēt – jo mīlestība ir kaut kas no Dieva. Mīlestība var būt kā harmonija vai arī dzīvnieciska kaislība kā Dostojevskim. Bet izturēties pret sievieti kā svētbildi – tas ir ļoti grūti. Bet principā vajadzētu, jo viņa dzemdē bērnus, ir Dievam tuva.

L.L. Vai Dievs ir tragisks?

M.G.: Visi mēs zinām, ka Bībelē uzrakstīti desmit baušļi, bet cik daudzus no tiem esam spējīgi pildīt? Lielais jautājums ir, kā to izdarīt? Jo, tikko mēs dzīvē sākam risināt attiecības un meklēt taisnību, mīlestība pazūd. Mēs piedzimstam un nomirstam, un pa vidu ir dzīve, bet ļoti daudz kas bijis pirms mums un būs arī pēc mums.

L.L. Kņazienē Verā desmit gadus iemīlējies Georgijs Želtkovs finālā nošaujas viņas lauleņa un radu spiediena dēļ. Viņš pārtrauc cīņu, ir vājš.

M.G.: Nē, došanās nāvē ir viņa mīlestības svētlaimības augstākais punkts. Vera turpina dzīvot ar viņa vēstulēm, atmiņām, pārdzīvojumu. Mēs tur finālā mazliet pamainījām šo to. Viņa dzīvo ar mīlestības sajūtu, bez kuras principā vispār nedrīkstētu dzīvot.

L.L.: Vai kņazienes Veras Šejinas un viņas vīra Vasīlija Šejina laulība nav precīzs standarta laulības atspoguļojums?

M.G.: Protams, ka ir! Absolūti precīzs! Viņiem ir klasisks laulības modelis.

L.L.: Vai mūsdienās, jūsuprāt, cilvēkiem piemīt cēlsirdība, godaprāts, vai viņi spējīgi uz, tā teikt, aristokrātiskiem žestiem?

M.G.: Protams, protams, un tieši tā, kā Kuprins to parāda! Tā dzīvo dzejnieki, mākslinieki, mūki. Tāpēc, ka viņi nepakļaujas visādām muļķībām, tostarp – sabiedrības spiedienam. Viņi vienkārši dzīvo savu dzīvi, bet viņi nodzīvo cita veida dzīvi. Savukārt vairākums pāriet garām mirklim, kad ir iespēja uztvert svarīgāko - mīlestību. Šodienas cilvēku problēma ir grūtības uztvert – viņi kā Saeimā balso un par kaut ko vienojas. Piemēram, vai cilvēki mūsdienās spēj uztvert kokus kā dzīvas būtnes? Van Gogs to spēja un attēloja savās gleznās. Savulaik uz Ermitāžu es gāju divas nedēļas, lai uztvertu impresionistus. Bet ļoti svarīgi ir nepalaist garām pašu dzīvi... Un mīlestība ir Dievs.

